

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
факультет психології та соціології
кафедра педагогічної та вікової психології

ПЕДАГОГІЧНА (ВИРОБНИЧА) ПРАКТИКА:
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

підготовки: бакалавр
галузь знань: 0301 – Соціально-політичні науки
напряму (спеціальності): 053 – «Психологія»

Луцьк – 2020

Педагогічна (виробнича) практика: методичні рекомендації для студентів за напрямом підготовки – 053 спеціальності «Психологія» затверджені на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології протокол № 1 від 27 серпня 2020 р.

Рекомендовано до друку науково-методичною Радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 1 від 23.09.2020р.)

Рецензенти:

Щербан Т.Д. – доктор психологічних наук, професор кафедри психології Мукачівського державного університету;

Федотова Т.В. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної і соціальної психології та соціології Волинського національного університету імені Лесі Українки

Гошовська Д.Т. Виробнича практика: методичні рекомендації для студентів факультету психології та соціології- Луцьк, 2020.-28с.

Педагогічна (виробнича) практика: методичні рекомендації містять теоретичні та практичні основи планування, проведення і підведення підсумків педагогічної практики для студентів факультету психології та соціології.

У методичних рекомендаціях детально розкриті вимоги до практики, особливості підготовки та проведення занять, а також рекомендації щодо їх реалізації.

Дана розробка адресована для студентів та викладачів вищих навчальних закладів, вчителів різнотипних навчальних закладів.

ВСТУП

Сьогоднішній етап розвитку українського суспільства передбачає стратегію стабільного розвитку освіти і науки, що забезпечує розвиток фізичних, інтелектуальних, моральних сил особистості, її самоствердження і самореалізацію. Як зазначено у Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, освіта представляє собою стратегічну основу розвитку особистості, суспільства, нації і держави, є запорукою майбутнього, найбільш масштабною і людиноємкою сферою суспільства, засобом відтворення й нарощування інтелектуального, духовного потенціалу народу.

Одним із основних складових системи професійної підготовки майбутнього психолога є педагогічна практика. З огляду на це, актуальним є вирішення питань організаційно-методичного забезпечення педагогічної практики студентів факультету психології.

Мета та завдання виробничої педагогічної практики

Метою практики є поглибити і закріпити теоретичні знання, отримані студентами в університеті, навчити застосовувати їх на практиці в навчально-виховній роботі з учнями.

Основними завданнями є:

- Оволодіти сучасними методами та формами праці в галузі майбутньої професії (практичного психолога та викладача психології). Сформувати у них професійні уміння і навички для самостійної роботи в реальних умовах навчального закладу.
- Розвивати потребу в творчому застосуванні отриманих знань в їх практичній діяльності.
- Виробити в студентів уміння спостерігати і аналізувати навчально-виховну роботу, яка проводиться з дітьми і підлітками.
- Навчити студентів проводити навчально-виховну роботу з дітьми, спираючись на знання методики викладання психології, педагогіки та

фізіології дітей і підлітків, враховуючи їх вікові та індивідуальні особливості.

- Підготувати студентів до проведення різних типів уроків із застосуванням методів, які активізують пізнавальну діяльність учнів.

- При підготовці уроків використовувати нові технології навчання, в тому числі засоби нових інформаційних технологій навчання.

- Навчити студентів виконувати функції класного керівника, працювати з учнівськими колективами, проводити індивідуальну роботу з учнями.

- Розвивати і закріплювати у студентів любов до педагогічної професії, стимулювати прагнення до вивчення спеціальних і педагогічних дисциплін, передового досвіду з метою удосконалення своїх психолого-педагогічних здібностей і підготовки до творчого вирішення завдань виховання і освіти.

- Привити студентам навички уважного ставлення до охорони здоров'я школярів.

За результатами проходження практики студент повинен:

знати:

- основні відомчі нормативно-правові акти, які регламентують діяльність психолога в школі та його функціональні обов'язки;

- механізми самомотивації та організації соціально-психологічних досліджень;

- основні методи проведення занять;

- особливості вибору та застосування психодіагностичних методів у практичній діяльності психолога;

- соціально-психологічні характеристики особистості

вміти:

- аналізувати, відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу для розробки типової навчальної програми з дисципліни;

- відбирати, узагальнювати, структурувати зміст навчального матеріалу для лекційного виступу;

- розробляти та проводити практичні заняття з обраної теми;
- використовувати психодіагностичні методи та методики у відповідності з темою практичного заняття;
- враховувати при проведенні лекції чи практичного заняття знання про вікові та індивідуальні особливості людини;
- здійснювати активізацію діяльності учнів;
- застосовувати різноманітні методи, прийоми та засоби навчання;
- проводити зворотний зв'язок з аудиторією.

Перед початком практики на кафедрі педагогічної та вікової психології психології проводиться настановна конференція, у якій беруть участь студенти-практиканти та їх керівники від університету і бази практики. На ній відповідальний за проведення практики від кафедри педагогічної та вікової психології знайомить студентів та керівників з наказом ректора, вимогами щодо проходження практики, обов'язками студентів-практикантів та їх керівників. Для кожної навчальної установи зі студентів призначається староста.

Основними **обов'язками студентів-практикантів** є:

1. Розпочати і завершити практику у зазначений термін.
2. Регулярно відвідувати базу практики для виконання визначених програмою практики завдань.
3. Якісно виконувати усю роботу, передбачену програмою практики. Невиконання хоча б одного пункту програми є підставою для неатестації студента-практиканта.
4. Дотримуватися правил внутрішнього розпорядку навчального закладу.
5. Виконувати розпорядження адміністрації навчального закладу та керівників практики.
6. Дотримуватися норм поведінки.
7. Дотримуватися положень Кодексу психологів.

8. Вчасно оформити документацію.
9. Захистити звіт з практики на підсумковій конференції.

Основними **обов'язками керівника практики від університету** є:

1. Забезпечити практикантів скеруванням на практику.
2. Спільно з керівником від бази практики забезпечити зустріч практикантів з керівництвом навчального закладу.
3. Ознайомити студентів з метою та завданнями практики.
4. Ознайомити студентів з правилами ведення документації.
5. Допомогти укласти індивідуальний план практикантів, затвердити його та контролювати виконання.
6. Проводити індивідуальні та групові консультації.
7. Відвідувати залікові заходи студентів, керувати їх обговоренням.
8. Спостерігати за проведенням емпіричних досліджень.
9. Контролювати хід практики.
10. Оцінити роботу студентів на практиці, їхню готовність до професійної діяльності.
11. Взяти участь у настановній та підсумковій конференціях з питань практики.
12. Подати письмовий звіт про керівництво практикою.

Основними **обов'язками керівника від бази практики** є:

1. Спільно з керівником практики від навчального закладу забезпечити зустріч практикантів з керівництвом бази практики.
2. Ознайомити студентів-практикантів з базою практики.
3. Допомогти укласти індивідуальний план практикантів та контролювати його виконання.
4. Проводити індивідуальні та групові консультації.
5. Відвідувати залікові заходи студентів, брати участь в їх обговоренні.
6. Допомогти в організації проведення емпіричних досліджень.
7. Контролювати хід практики.

8. Оцінити роботу студентів на практиці, їхню готовність до професійної діяльності.

9. Підготувати характеристику на студента-практиканта.

10. Взяти участь у настановній та підсумковій конференціях з питань практики.

На бази практики студенти з'являються зі скеруванням, яке їм видають керівники від університету.

Обов'язковою умовою проведення практик студентів є наявність на базі практики досвідченого психолога. Можливими базами для її проведення є школи, гімназії, ліцеї, коледжі, училища, технікуми, інститути, університети, дитячі та молодіжні табори відпочинку, центри творчості для дітей та юнацтва, дитячі притулки та сиротинці.

3. Особливості організації практики

Після настановної конференції студенти від університетського керівника практики отримують скерування. У перший день практики разом з університетським керівником вони прибувають на місце проходження практики, де їх зустрічає керівник від бази практики. Упродовж перших двох днів кожного практиканта закріплюють за своїм класом чи групою. Керівник організації видає наказ про проходження практики студентами.

У перший день студенти знайомляться з базою практики. Упродовж наступних 1 – 2 днів студенти складають календарний план роботи та графік відвідування місця проходження практики. У календарному плані повинно бути детально (по датах та годинах) описані види роботи студента під час проходження практики. У графіку відвідування зазначається дата, години та місце знаходження практиканта на базі практики. Один примірник графіка подається керівникові практики від кафедри психології для контролю.

Упродовж всієї практики студенти ведуть щоденник, у якому занотовують результати спостережень за досліджуваними, свої враження про роботу психолога, зауваження щодо ходу практики тощо. Щоденник

ведеться у довільній формі. Його має право оглянути лише керівник практики від кафедри психології.

Характеристика на клас (групу, колектив) повинна бути написана на основі емпіричних досліджень (експериментів, спостережень, тестування, анкетування, бесіди, методу соціометрії тощо). У характеристиці повинна бути охарактеризована пізнавальна, емоційна, волюва, комунікативна, особистісна та інші сфери досліджуваних. В кінці характеристики повинні бути висновки-рекомендації щодо подолання особистих проблем учнів (студентів). При підготовці цих матеріалів студенти демонструють свої вміння добирати адекватні методики дослідження, користуватися ними, опрацьовувати отримані дані та інтерпретувати їх. Підбір методик дослідження обов'язково узгоджується з керівником практики від кафедри психології.

4. Етапи виробничої педагогічної практики

I етап — підготовчий. Аналіз організаційно-функціональних особливостей бази практики та розробка методичних матеріалів до майбутніх занять. Знайомство з навчальним закладом, його історією, традиціями, структурою, керівниками

Знайомство з навчально-виховним процесом у навчальному закладі та плануванням роботи. Знайомство з діяльністю психолога. Вивчити специфіку роботи класного керівника. Підготовку лекції та практичного заняття доцільно здійснювати за таким планом.

1. Вибір теми лекції та практичного заняття. Теми студенти обирають самостійно. Вдалий вибір теми є одним із найсуттєвіших моментів якісного проходження педагогічної практики. Обираючи тему лекції та практичного заняття, студентам необхідно враховувати відповідність її спрямованості своїм науковим та практичним інтересам, існуючим розробкам, можливостям підготовки первинної інформації та специфіку вибраної дисципліни.

Вибрані теми обов'язково узгоджуються з керівниками практики.

2. *Підбір та аналіз літератури.* На стадії добору літератури студент складає бібліографію. Поглиблений аналіз дібраної літератури доцільно починати з розгляду найновітніших публікацій, оскільки в них висвітлюються останні досягнення в сфері теорії та практики. Вивчення літератури слід робити за двома напрямками:

- 1) тема лекції та практичного заняття;
- 2) методи та прийоми навчання.

Перший напрям включає визначення мети занять, формулювання пунктів плану лекції та практичного заняття, наочних матеріалів, завдань для самостійної роботи з обраної теми тощо.

Другий напрям спрямований на підбір методів та прийомів навчання.

3. *Написання лекції та розробка практичного заняття.* Зібраний на попередньому етапі матеріал класифікується, систематизується та структурується відповідно до пунктів плану лекції та практичного заняття. На цьому етапі формулюються висновки, добираються ілюстрації (схеми, графіки, таблиці) та здійснюється редагування. У процесі редагування поліпшується стиль викладання матеріалу, переробляються окремі частини тексту, вдосконалюється формулювання фраз, перевіряється орфографія та пунктуація.

За тиждень до початку практики керівники практики від кафедри організують настановче заняття, де визначається порядок проходження практики. У цей період студенти розподіляються за викладачами, які керуватимуть практикою.

2-й етап – основний етап. Протягом відведеного навчальним планом на педагогічну практику терміну (два тижні) студент-практикант має довести, що він здатний визначитися із власним планом роботи та виконати основні завдання програми практики.

Робочий день практиканта визначається правилами трудового розпорядку та режимом роботи установи, де він проходить практику. Практиканти працюють за розкладом, який готує керівник практики.

Згідно з розкладом практиканти здійснюють викладання навчального матеріалу, відвідування та аналіз занять і ведуть щоденник проходження практики. У щоденниках зазначають прізвища, ім'я, по-батькові практикантів, теми їхніх занять, дати проведення, здійснюють їх критичний аналіз.

Кожен студент проводить самостійно одну пробну лекцію та одне практичне заняття з групою студентів за підготовленими навчально-методичними розробками, на якому повинні бути присутні керівник практики та інші практиканти.

Ефективне викладання ґрунтується на вдалому сполученні вмінь щодо врахування індивідуально-психологічних, соціально-психологічних, вікових особливостей суб'єктів навчальної діяльності з вміннями, що пов'язані з використанням різноманітних методів і форм навчання, педагогічною майстерністю, реалізацією управлінських функцій: плануванням, організацією, мотивацією, контролем. У процесі викладання доцільно використовувати різні техніки мотивування та стимулювання.

Обговорення пробного лекційного та практичного заняття відбувається після його проведення. Керівник практики веде протокол відвідування пробного заняття з детальним аналізом позитивних сторін, зауважень і побажань щодо удосконалення професійних навичок практики. Протокол відвідування заняття ведеться у щоденнику практиканта.

У діяльності викладача значне місце займає аналітична діяльність. Саме з метою її розвитку в процесі педагогічної практики студентам пропонується проаналізувати проведені та відвідані заняття за наступними критеріями:

При аналізі лекції рекомендується звернути увагу на такі аспекти:

- актуальність теми, відповідну літературу, мету;
- надання плану лекції та логіка викладення;
- доступність матеріалу;

- застосування методів активізації аудиторії;
- встановлення міжпредметних зв'язків;
- мова та мовлення, стиль, тон, такт, спостережливість;
- застосування наочних засобів навчання.

При аналізі практичного заняття бажано відповісти на такі запитання:

- Чи була роз'яснена студентам мета практичного заняття?
- Чи вдалося здійснити намічений план заняття та досягти формування відповідних знань та вмінь? У якій мірі ?
- Чи відповідали завдання поставленим цілям?
- Які рівні засвоєння навчального матеріалу (репродуктивний, продуктивний, творчий) були задіяні і в якій мірі?
- Наскільки різноманітними були застосовані методи навчання?
- Чи були студенти активними на занятті? Як в цілому можна охарактеризувати їх поведінку?
- Що можна було б поліпшити в організації заняття, структурі, змісті, методах?
- Чи була організована на занятті самостійна робота студентів і як це вплинуло на якість їхніх знань?
- Чи застосовувався на занятті дидактичний матеріал, технічні засоби навчання? Як це вплинуло на підвищення ефективності заняття?
- Які моменти заняття були найбільш ефективними? Що сприяло цьому?
- Чи раціонально використовувався час?

Основний етап завершується оформленням звіту з педагогічної практики згідно із вимогами, що наведені у методичних рекомендаціях даної навчально-методичної розробки.

Труднощі, які виникають у практиканта у процесі викладацької практики, з'ясовуються під час групових та індивідуальних консультацій з керівником практики.

Студентам потрібно звернути увагу на труднощі, які найчастіше виникають через невміння практикантів:

- розробляти заняття;
- привертати увагу студентів та зацікавлювати їх навчальним матеріалом;
- враховувати психологічні особливості студентів, а також рівень їх розвитку та на підставі цього забезпечувати індивідуальний і диференційований підхід;
- будувати взаємостосунки зі студентами;
- не губитись при найскладніших і неочікуваних запитаннях з боку студентів;
- поєднувати теорію та практику у викладанні психології;
- грамотно використовувати новинки психологічної науки;
- досконало знати і використовувати спеціальні терміни;
- здійснювати різні форми контролю.

Підготувати *“Звіт з педагогічної практики”* за структурою, поданою нижче:

Етапи	Зміст роботи	Терміни виконання
I етап — підготовчий.	Аналіз організаційно-функціональних особливостей бази практики та розробка методичних матеріалів до майбутніх занять. Знайомство з навчальним закладом, його історією, традиціями, структурою, керівниками Знайомство з навчально-виховним процесом у навчальному закладі та плануванням роботи. Знайомство з діяльністю психолога.	Перший тиждень

		Вивчити специфіку роботи класного керівника.	
II основний етап	-	Відвідати уроки різних вчителів (не менше 5 уроків)	1-2 тиждень
		Підготувати та провести 2-3 пробні та 2-3 залікові навчальні заняття (тривалість кожного – 45 хвилин) з учнями (уроки, семінари, практичні заняття, тренінги). Відвідати всі залікові уроки та виховні заходи студентів-практикантів, які проходять практику у тому ж навчальному закладі, брати участь в їх обговоренні	2-3 тиждень
			3-4 тиждень
		Підготувати та провести один колективний заліковий виховний захід з учнями. На основі отриманих даних написати психолого-педагогічну характеристику на клас	3-4 тиждень
	Провести 1 – 2 бесіди (або консультації) з вчителями чи батьками на психологічну тематику – при потребі. Виконувати разові індивідуальні завдання керівників практики та адміністрації школи. Заповнити щоденник та підготувати звіт з практики.	3-4 тиждень	
III заклучний етап	-	Заповнити щоденник та підготувати звіт з практики.	4 тиждень

3-й етап – захист педагогічної практики.

Звіт з педагогічної практики у встановлений термін здається студентами керівникам практики від кафедри для перевірки.

Терміни та графік захисту звітів встановлюється кафедрою. Під час захисту студент повинен стисло (до 5 хв.) обґрунтувати зміст типової навчальної програми, доцільність запропонованої у дидактичній розробці теми лекції та практичного заняття.

У процесі захисту звіту з педагогічної практики оцінюється глибина знань студента з досліджуваної проблеми, його вміння розробляти типову навчальну програму, готувати і проводити лекцію та практичне заняття, обґрунтовувати та відстоювати власну точку зору, відповідати на запитання.

За результатами захисту звіту з педагогічної практики студент отримує залік, оцінка якого записується на титульному аркуші роботи та виставляється у відомість і залікову книжку.

5. Завдання для самостійної роботи (з педагогічної практики)

1. Підготувати та провести два залікові навчальні заняття (тривалість кожного – 45 хвилин) з учнями або студентами (уроки, семінари, практичні заняття, тренінги).
2. Підготувати та провести один заліковий виховний захід з учнями або студентами.
3. Комплексно дослідити психологічні особливості учнів одного класу (або студентів навчальної групи).
4. Опрацювати отриманий емпіричний матеріал.
5. Дати психологічну інтерпретацію отриманим даним.
6. На основі отриманих даних написати психолого-педагогічну характеристику на учнів класу (або студентів навчальної групи) .
7. Провести 1 – 2 бесіди (або консультації) з вчителями чи батьками на психологічну тематику .

8. Допомогти оформити кабінет психології (при потребі). Виконувати разові індивідуальні завдання керівників практики та адміністрації школи .

6. Індивідуальні завдання (з педагогічної практики)

Під час педагогічної практики студенти повинні виконати наступні індивідуальні завдання :

9. Скласти календарний план роботи.
10. Скласти графік відвідування місця проходження практики.
11. Оформити щоденник педагогічної практики.
12. Вести щоденник особистих записів.
13. Ознайомитись з навчальним закладом, його історією, традиціями, структурою, керівниками.
14. Ознайомитись з навчально-виховним процесом у навчальному закладі та плануванням роботи.
15. Ознайомитись з діяльністю психолога.
16. Вивчити специфіку роботи класного керівника (або наставника групи).
17. Вивчити роботу методичного об'єднання (комісії, семінару) навчального закладу.
18. Вивчити особливості гурткової роботи в навчальному закладі.
19. Відвідати уроки різних вчителів (для стаціонару – не менше 10 уроків).
20. Відвідати всі залікові уроки та виховні заходи студентів-практикантів, які проходять практику у тому ж навчальному закладі, брати участь в їх обговоренні .
21. Оформити документи практики.

7. Методи та засоби діагностики результатів проходження виробничої педагогічної практики

Результатом проходження **виробничої педагогічної практики** є щоденник та звіт про проходження практики. Захист практики відбувається на кафедрі педагогічної та вікової психології за участю керівника від кафедри та призначених двох членів комісії. Остаточна оцінка виставляється керівниками практики від кафедри за результатами оцінки матеріалів практики та їх публічного захисту.

8. Вимоги щодо оформлення звітних документів

Загальні вимоги до оформлення звітної документації наступні. Документи оформляються акуратно, від руки (при бажанні студента вони можуть бути надруковані), мають наскрізну нумерацію сторінок. Всі аркуші повинні бути зшиті. Папка зі звітними документами повинна мати титульну сторінку, на якій зазначаються прізвище та ім'я студента-практиканта, факультет та група; прізвища керівників від університету та бази практики; вид практики; термін проходження; назва бази практики. Кожен окремий документ повинен також починатися з титульної сторінки, на якій зазначається прізвище та ім'я студента-практиканта, факультет та група, назва документа, час та місце проведення заходу (чи збору емпіричних даних). Звітна документація обов'язково повинна містити перелік всіх документів практики із зазначеними сторінками.

У звіті про роботу студенти детально описують всю виконану під час практики роботу (наприклад, результати знайомства зі структурою та традиціями навчального чи виховного закладу, проведені практикантом заходи, заняття, індивідуальні доручення, волонтерську діяльність, екскурсії тощо). В звітних документах не повинна бути дослівного переписування матеріалів баз практики (історії, методичних розробок тощо).

Оформлення звітних документів входить в час проходження практики. Їх перевіряють і затверджують (крім щоденника) керівники практики від бази та навчального закладу.

В кінці практики керівник від бази практики кожному студентові видає письмову характеристику про його роботу, ставлення до обов'язків, дисциплінованість тощо. В характеристиці обов'язково повинна бути зазначена рекомендована оцінка за практику. Характеристику підписують керівник практики від бази (психолог) та керівник організації і завіряють печаткою.

Нижче подаються **розділи звітної документації** для виробничої педагогічної практики та їх орієнтовний обсяг:

1. Звіт про виконану роботу у довільній формі (стац.ф.: 2 – 3 стор., заочники: 1 – 2 стор.).
2. Календарний план роботи на час практики (2 – 3 стор.).
3. Графік відвідування місця проходження практики (1 – 2 стор.).
4. Щоденник (заповнений і підписаний).
5. Опис результатів знайомства з діяльністю психолога за місцем проходження практики зі своїми коментарями (2 – 3 стор.).
6. Характеристика на клас
7. Емпіричний матеріал, на основі якого написана характеристика.
8. Опис змісту психологічних консультацій (або психологічних тренінгів) (стаціонар: 4 – 5 стор., заочники: 2 – 3 стор.).

9. Розподіл балів, які отримують студенти

№ з/п	Вид звітної роботи	К-сть балів
1	<p>Проведення двох залікових занять</p> <p>Проведення лекції та практичного заняття:</p> <ul style="list-style-type: none"> • підготовка навчально-методичної розробки викладання обраної теми; • проведення занять за цією розробкою, враховуючи такі вимоги до викладання: 	15 балів за одне заняття (сума – 30 балів)

	<ul style="list-style-type: none"> • систематизація та логічність матеріалу; • інформативність матеріалу; • відповідність плану теми та послідовність викладу матеріалу; • вільне володіння матеріалом; • вміння активізувати аудиторію; • здатність встановлювати зворотній зв'язок з аудиторією; <p>використання різних методів навчання.</p>	
2	Створення планів-конспектів (програм) двох залікових занять	10 балів за один план-конспект заняття (сума – 20 балів)
3	Проведення виховного заходу (за власноруч створеною програмою)	10 балів
4	Психолого-педагогічна характеристика на клас	10 балів
5	<p>Підготовка матеріалів практики</p> <ul style="list-style-type: none"> • брошурування, наявність і оформлення обкладинки; • акуратність подання тексту, відсутність помарок, помилок; • наявність змісту та нумерація сторінок, таблиць, малюнків, відповідність нумерації; • відповідність структурним вимогам керівника; 	10 балів
6	<p>Захист практики</p> <ul style="list-style-type: none"> • ґрунтовність доповіді про апробацію запропонованої методичної розробки на 	30 балів

	практиці; <ul style="list-style-type: none"> • аргументованість відповідей на зауваження керівника; • чіткість, структурованість доповіді; • володіння увагою аудиторії; • використання засобів наочності. 	
	Загальна кількість балів	100 балів

10. Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Переведення підсумкових семестрових оцінок, виражених у балах за 100-бальною шкалою, в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS здійснюється відповідно до наведеної нижче таблиці:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	C		
67 – 74	D	задовільно	
60 – 66	E		
1 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

11. Методичне забезпечення

1. Аврамченко Н. В. Практична спрямованість студентів-психологів під час проходження практики : метод. рек. – К : НПУ ім. М. Драгоманова. – 2007. – 64 с.

2. Методичні рекомендації до організації навчально-дослідницької діяльності студентів та написання наукових робіт/ Укладач О. Є. Іванашко. – Луцьк, РВВ «Вежа» ВНУ ім. Лесі Українки, 2011. – 60 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Айви А. Психологическое консультирование и психотерапия / Айви А. – М., 1999. – 356с.
2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія / А.М. Алексюк // Теорія: Підручник. - К.: Вища школа, 1998. – 560с.
3. Бондаренко О. Психологічна допомога особистості / О. Бондаренко - Харків, 1996. - 296с.
4. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи / С.С. Вітвицька - К.: Логос, 2003. – 221 с.
5. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи / С.С. Вітвицька : Навч. посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для суд. магістратури. – К.: Освіта, 2005. – 396с.
6. Власова Т. А. Дети с отклонениями в развитии / Т. А. Власова, М. С. Певзнер – М.,1997. – С.77-96.
7. Горностай П. П. Теория и практика психологического консультирования / П. П. Горностай, С. В. Васьковская // Проблемный подход. – К., 1995.- С.37-86.
8. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології / Дичківська І.М. - К.: Світ, 2004. – 147 с.
9. Ілляшенко Т. Д. Діти з затримкою психічного розвитку та їх навчання / Т. Д. Ілляшенко – К., 1997.- 294с.
10. Козаков В.А. Самостоятельная работа студентов и её информационно-методическое обеспечение / В.А. Козаков. – К.: Высшая школа, 1990. – 195 с.

11. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования / Р. Кочюнас – М.,1999. – 423с.
12. Лебединская К. С. Дети с нарушениями общения / К. С. Лебединская – М., 1999. – С.57-84.
13. Лурия А. Р. Умственно отсталый ребенок / А. Р. Лурия – М.,1991.- 296 с.
14. Максименко С. Д. Теоретичні основи побудови принципів та критеріїв психологічної організації навчання / С. Д. Максименко // В кн.: Психологічна організація умов розвитку суб'єкта учіння. – К., 1996. – С.18-48.
15. Немов Р. С. Психология: В 3 кн. 2-е изд. / Р. С. Немов // Кн. 2. Психология образования. – М., 1995. – 398 с.
16. Обухова Л. Ф. Детская психология: теории, факты, проблемы / Л. Ф. Обухова // 2-е изд. – М., 1996.- С.38-54.
17. Пайнс Є. Практикум по социальной психологии / Пайнс Є., Маслач К. – СПб., 2000.- С.28-39.
18. Райс Ф. Психология подросткового и юношеского возраста / Ф. Райс // 8-е изд. – Санкт-Петербург, 2000.- С.23-78с.
19. Фокин Ю.Г. Преподавание и воспитание в высшей школе / Ю.Г. Фокин : Учебное пособие для студентов вузов. - М.: ИНФРА-М, 2002. – 287 с.
20. Чернилевский Д.В. Технология обучения в высшей школе / под ред. Д.В.Чернилевского.- М.: Высшая школа, 1996. – 212 с.
21. Яценко Т. С. Психологічні основи групової психокорекції / Т. С. Яценко – К.,1996. – С.34-67.

Зразок оформлення титульної сторінки звіту про практику

**Волинський національний університет імені Лесі Українки
факультет психології та соціології
кафедра педагогічної та вікової психології**

ЗВІТ

про проходження педагогічної практики студентом

(П.І.П. студента)

Група

Спеціальність

База практики

(повна назва установи)

Керівник практики від кафедри _____

(науковий ступінь, звання, П.І.П.)

Керівник практики від бази практики _____

(посада, науковий ступінь, звання, П.І.П.)

Звіт захищено _____

(оцінка, підпис)

Додаток Б

Схема написання характеристики на клас

- I. Загальні відомості про клас: кількість учнів; дівчат, хлопців
- II. Соціально-психологічні особливості учнів
 1. Соціометричний статус (на основі даних соціометрії): лідери, товариші, ізольовані, зневажені. Як здійснюється опора на лідерів.
 2. Ставлення до громадського життя, участь у справах класу, школи окремих учнів, класу в цілому.
 3. Участь у гуртковій роботі.
 4. Ставлення до вчителів. Особливості проведення роботи з батьками, їх ставлення до школи.
 5. Рівень самоврядування, органи самоврядування. Організаторські здібності учнів класу, спілкування в класі.
 6. Рівень вихованості учнів класу.
- III. Особистісні риси учнів класу.
 1. Мотиваційне середовище: інтереси, ідеали, переконання.
 2. Самосвідомість: прагнення, самооцінка.
 3. Індивідуально-типологічні особливості школярів: особливості темпераменту, моральні якості.
 4. Особливості психологічного стану деяких учнів.
- IV. Пізнавальні особливості учнів класу.
 1. Особливості сприйняття, пам'яті, уваги, мислення, уяви.
 2. Рівень інтелектуального розвитку.
- V. Участь батьків у житті класу, школи.
- VI. Педагогічні висновки. Завдання, на виконання яких має спрямовуватися робота з класним колективом (формулюються з огляду на характеристики класу).

Зразок титульної сторінки

КОНСПЕКТ
залікового уроку з психології, проведеного у 10-б
класі
СШ № 25 м. Луцька на тему:
„Роль типу темпераменту у засвоєнні інформації”
студентом-практикантом факультету психології та
соціології
(прізвище, імя по-батькові)

На другій сторінці зазначається мета уроку, методи проведення, використані наочні та технічні засоби навчання, використана в процесі підготовки до уроку література. З третьої сторінки конспекту починається виклад змісту теми уроку. В конспекті повинні бути орієнтовно висвітлені такі основні елементи уроку:

- організований початок;
- перевірка виконання домашнього завдання;
- вивчення нового матеріалу;

- закріплення нового матеріалу;
- домашнє завдання на наступний урок.

На заліковому уроці повинні бути присутні керівники практики та всі студенти, які проходять практику у даному навчальному закладі. Після залікового уроку проводиться його обговорення.

Орієнтовна схема аналізу уроку:

1. *Тема і мета уроку:* місце даного уроку в системі уроків; пізнавальні і виховні завдання уроку; постановка перед учнями пізнавальної мети (завдань).

2. *Підготовка вчителя до уроку:* володіння навчальним матеріалом, використання фахової і методичної літератури, підготовка унаочнення та ТЗН.

3. *Науковий рівень уроку:*

а) науковість викладу (правильність пояснень фактичного матеріалу, відповідність сучасному рівню розвитку науки і вимогам програми);

б) відповідність обсягу та змісту матеріалу вимогам програми;

в) розвиток в учнів умінь та навичок наукового пошуку, ознайомлення їх із способами наукової організації праці.

4. *Методичний рівень уроку:*

а) правильність вибору типу уроку, його структури, методів і прийомів навчання;

б) реалізація принципів навчання;

в) правильність застосування методів навчання відповідно до вимог педагогіки, психології, методики викладання (з'ясування досягнень і недоліків учителя);

г) педагогічний і психологічний ефект від застосування обраних форм, методів і прийомів навчання; дисципліна учнів класу, раціональне використання часу, якість засвоєння учнями матеріалу уроку, активність учнів, організація підтримки уваги учнів на уроці;

д) поведінка вчителя на уроці: вміння тримати себе, голос, тон, педагогічний такт (стриманість, вимогливість, чуйність);

е) засоби активізації розумової діяльності учнів, емоційна насиченість уроку, організація запам'ятовування навчального матеріалу.

5. *Характеристика складових частин уроку:* аналіз кожного етапу уроку з відзначенням позитивного і недоліків, їхні причини.

6. *Загальні висновки :*

а) досягнення мети уроку;

б) пропозиції і поради щодо покращення якості підготовки і проведення наступних уроків;

в) рекомендована оцінка.

Результати обговорення оформляють у вигляді протоколу, який веде один із студентів-практикантів. У протоколі зазначається рекомендована оцінка за даний захід. Обговорення залікового навчального заняття проводить керівник від кафедри. Протоколи додаються до матеріалів практики.

До кожного *залікового виховного заходу* студенти повинні підготувати розгорнутий план-сценарій. Нижче подається приклад його оформлення.

Зразок титульної сторінки

ПЛАН-СЦЕНАРІЙ
залікового виховного заходу, проведеного у 10-в
класі
СШ № 25 м. Луцька
на тему:
„Тютюнопаління: причини та наслідки”
студентом-практикантом факультету психології
(прізвище, імя по-батькові)

На другій сторінці зазначається: мета заходу, використані наочні та технічні засоби та література. Далі записуються прізвища тих, хто бере участь у виступах та викладається зміст проведеного виховного заходу.

На заліковому заході повинні бути присутні керівники практики, класний керівник та всі студенти, які проходять практику у даному навчальному закладі.

Після залікового виховного заходу проводиться його обговорення.

Орієнтовна схема аналізу виховного заходу

1. *Тема і мета виховного заходу.* Форма його проведення (виховна година, учнівський вечір, бесіди на психологічну тематику тощо).
2. *Актуальність заходу* та його відповідність запитам та інтересам учнів, рівню їхнього розвитку.
3. *Попередня підготовка* студентом-практикантом заходу. Залучення до його підготовки учнів.
4. *Проведення заходу:*
 - а) виховна і наукова спрямованість змісту заходу;
 - б) доступність і переконливість розкриття теми і змісту заходу;
 - в) врахування вікових особливостей учнів та їх інтересів;
 - г) доцільність і ефективність застосованих методів виховання під час проведення заходу, забезпечення організаційної чіткості, емоційності у його проведенні;
 - д) участь учнів у проведенні заходу, їхня поведінка (увага, інтерес, дисципліна);
 - е) використання студентом-практикантом матеріалів з життя класу, з найближчого оточення учнів;
 - є) ефективність використання обладнання: наочних посібників, технічних засобів та ін.;
 - ж) підсумки проведеного виховного заходу;

з) етика поведінки студента-практиканта, уміння володіти аудиторією, викликати інтерес, активізувати учнів, тон, психологічний такт, зовнішній вигляд, культура мовлення, міміка, жести;

5. Загальні висновки про захід, його виховну цінність, оцінка заходу.

Результати обговорення оформляють у вигляді протоколу, який веде один із студентів-практикантів. У протоколі зазначається рекомендована оцінка за даний захід. Обговорення залікового виховного заходу проводить керівник від кафедри. Протокол додається до матеріалів практики.